

УДК 391+81'28(477.86)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-2-18>**Світлана ЛИЧУК,**

orcid.org/0000-0003-4508-7368

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри мовознавства

Івано-Франківського національного медичного університету

(Івано-Франківськ, Україна) svitlanavl@ukr.net

ДИНАМІЧНІ ПРОЦЕСИ В НАЗВАХ ОДЯГУ ПОКУТСЬКИХ ГОВІРОК (НА МАТЕРІАЛІ СІЛ СТЕЦЕВИ І СТЕЦІВКИ)

У статті опрацьовано зібрану автором народну лексику на позначення тематичної групи 'одяг', що належить до широко вживаних пластів лексики і дуже швидко реагує на зміни в суспільстві. Розвідка представлена говірками сіл Стецева і Стецівка, що належать до Снятинської об'єднаної територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області, Україна. Село Стецівка є в підпорядкуванні Стецівської сільської ради. Держельною базою слугувало розмовно-побутове мовлення мешканців зазначених говірок. Об'єктом дослідження стали лексичні діалектизми означеного ареалу на позначення традиційного покутського вбрання, у межах яких виділено основні лексико-семантичні групи 'загальні назви одягу', 'назви плечового одягу', 'назви верхнього одягу', 'назви поясного одягу', введено тлумачення говіркових назв з погляду семантики. **Мета** статті – продемонструвати багатий і різноманітний вияв одягового назовництва покутського краю, показати відмінність номінацій чоловічого і жіночого одягу, продемонструвати фрагмент словника живого спілкування корінних жителів говірок. **Методологія** дослідження передбачає використання таких загальнонаукових методів: системного, систематизації та описового. **Наукова новизна** розвідки полягає в особливій увазі лексикографічному вивченню загального лексикону та науковому осмисленню досліджуваного сегмента діалектної лексики в окремому регіоні України. Тут представлено фрагмент живого мовлення, особливості та результати дослідження з аналізом фактичного матеріалу. У досліджуваних говірках використовується побутова лексика, яка характерна для мешканців Покуття інших говірок та прилеглих територій інших говорів. **Висновки.** Результати досліджень зібраного ілюстративного матеріалу можуть бути використані в лексикографічній практиці, зокрема в упорядкуванні словникових статей та укладанні різного типу словників, а також у навчальній роботі, зокрема для викладання навчальних курсів та спецкурсів з лексикології, діалектології. Зазначені говірки не претендують на якісь специфічні фонетичні чи будь-які інші мовні особливості.

Ключові слова: говірка, лексема, номен, лексична одиниця, номінація, діалектизм, лексико-семантична група, назви одягу.

Svitlana LYCHUK,

orcid.org/0000-0003-4508-7368

Candidate of Philology,

Associate Professor at the Department of Linguistics

Ivano-Frankivsk National Medical University

(Ivano-Frankivsk, Ukraine) svitlanavl@ukr.net

DYNAMIC PROCESSES IN THE NAMES OF CLOTHES OF POKUT'S SPEECHES (ON THE MATERIAL OF THE VILLAGES OF STETSEVA AND STETSIVKA)

The article deals with the folk vocabulary collected by the author to denote the thematic group 'clothing', which belongs to the widely used layers of vocabulary and responds very quickly to changes in society. The reconnaissance is represented by the dialects of the villages of Stetseva and Stetsivka, which belong to the Sniatyn united territorial community of the Kolomyia district of the Ivano-Frankivsk region, Ukraine. The village of Stetsivka is subordinated to the Stetseva village council. The source base was the colloquial speech of the inhabitants of these dialects. The object of the study were lexical dialectisms of the designated area to denote traditional Pokut dress, within which the main lexical and semantic groups "common names of clothes", "names of shoulder clothes", "names of outerwear", "names of waist clothes". Were identified colloquial names in terms of semantics. The **purpose** of the article is demonstrate the rich and diverse expression of clothing names of the Pokut region, show the difference between the nominations of men and women clothing, demonstrate a fragment of the dictionary of live communication of indigenous peoples. The research **methodology** involves the use of the following general scientific methods: systemic, systematization and descriptive. The **scientific novelty** of intelligence lies in the special attention to the lexicographic study of the general lexicon and the scientific understanding of the studied segment of dialectal vocabulary in a particular region of Ukraine. Here is a

fragment of live speech, features and results of the study with the analysis of factual material. The studied dialects use everyday vocabulary, which is typical for the inhabitants of Pokuttia of other dialects and adjacent territories of other dialects. Conclusions. The results of research of the collected illustrative material can be used in lexicographic practice, in particular in the arranging dictionary entries and compiling various types of dictionaries, as well as in educational work, in particular for teaching courses and special courses in lexicology, dialectology. These dialects do not claim to have any specific phonetic or any other linguistic features.

Key words: *dialect, lexema, nomen, lexical unit, nomination, dialectism, lexical-semantic group, names of clothes.*

Постановка проблеми. Мова – динамічна система, яка постійно змінюється, оновлюється, тому вивчення динамічних змін словникового складу як літературної, так і діалектної мови є актуальним у сучасних лінгвістичних студіях. Жива народна мова з її регіональними особливостями – це безцінне джерело не лише для її дослідників, а й для українських студій.

Пропонована праця присвячена дослідженню побутової діалектної лексики на позначення тематичної групи 'одяг', зокрема лексико-семантичних груп 'загальні назви одягу', 'назви плечового одягу', 'назви верхнього одягу', 'назви поясного одягу' у говірках Покуття, зокрема сіл Стечеви і Стецівки. Ця тематична група належить до широко вживаних пластів лексики, дуже швидко реагує на зміни в суспільстві, що закономірно призводять до змін у сфері номінації та відповідно до процесу архаїзації лексичних одиниць цих груп, які пов'язані з матеріальною та духовною культурою українського народу та поволі відходять у минуле.

Аналіз досліджень. Розгляд мовних явищ розширили межі лінгвістичних досліджень, опираючись на суміжні галузі знань: етнологію, культурологію, етнографію тощо. У лінгвістичних студіях пріоритетними стали дослідження тематичних або лексико-семантичних груп лексики, зокрема й номінацій жіночого та чоловічого одягу. Такі лексико-семантичні групи ґрунтовно досліджуються в різних регіонах України. Вони стали предметом спеціальних досліджень українських мовознавців. Так, Наддніпрянщину представлено у працях З. Бичка (Бичко, 1997), Покуття – О. Гавадзин (Гавадзин, 2014), Карпати – Т. Піцури (Піцура, 2012), Полісся – М. Никончука (Никончук, 1998), Л. Пономар (Пономар, 1997; 2016), Г. Гримашевич (Гримашевич, 2003; 2002), Поділля – Г. Березовська (Березовська, 2011), Підгаєччину – О. Новіцької (Новіцька, 2013; 2014), Буковину – Н. Гуйванюк (Гуйванюк, 2005), М. Костишина (Костишина, 1996), гуцульщину – Я. Закревська (Закревська, 1997) та інші.

Актуальність нашої розвідки зумовлена відсутністю комплексного дослідження лексико-тематичної групи 'одяг' говірок Стечеви і Стецівки, попри те, що покутські говірки були предметом спеціального дослідження О. Гавадзин, але зазначені говірки не були охоплені.

Метою пропонованої статті є системний аналіз лексики, зафіксованої в двох покутських говірках сіл Стечеви і Стецівки. Ці населені пункти розташовані за дванадцять і п'ятнадцять кілометрів відповідно від міста Снятин. Село Стецівка підпорядковане Стецівській сільській раді (Історія міст і сіл Української РСР, Т 26: 553). Це перша спроба зібрати, детально і системно проаналізувати народні назви тематичної групи одягу. Джерельною базою слугувало розмовно-побутове мовлення мешканців зазначених теренів. Об'єктом дослідження стали лексичні діалектизми говірок, у межах яких виділено основні лексико-семантичні групи означеного ареалу на позначення чоловічого та жіночого одягу, введено тлумачення говіркових назв з погляду семантики, наведено приклади живого спілкування жителів.

Виклад основного матеріалу. Останніми роками спостерігається підвищення інтересу українців, як і покутян зокрема, до традиційного вбрання. Такий одяг користується попитом на ярмарках, виставках вишиванок та інших елементів народного одягу.

Лексика на позначення традиційного покутського вбрання відбиває тривалу еволюцію одягу від давнього домотканого до сучасного фабричного.

Назви одягу залежать від типу мовлення діалектоносіїв, тобто від покоління мовців. Представники найстаршого покоління найповніше зберегли всі особливості місцевих говірок.

Середнє покоління переходить на загальнонародне літературне мовлення, інколи не позбавлене місцевих рис.

Окрему групу становлять мовці молодого покоління та інтелігенції, які твердо засвоїли норми літературної мови.

У говірках сіл Стечеви і Стецівки помічаємо динамічні мовленнєві процеси на матеріалі виділених лексико-семантичних груп: 'загальні назви одягу', 'назви плечового одягу', 'назви верхнього одягу', 'назви поясного одягу'. Складові цих груп об'єднані на підставі спільності чи близькості семантики. Назви номен, номінація, лексична одиниця, лексема вживаються як синонімічні.

На позначення 'загальної назви ошатного одягу' в досліджуваних говірках вживається лексема *вбйóри*, частіше використовується

її фон. вар. *убьóри* (*Нащо купувати нове убранє? Ти вже й так ма́йш кілька убьóріў*). Номінація *дрáньке* та фон. вар. *дрáньте* має два значення: 1. 'одяг в загальному значенні' (*Шодніни́ни дрáньке убирáй на́ша Марія. Кобі́ хоть уміла убра́тиси дорі́ду*). 2. 'дрантя, старий одяг' (*Нащо трима́йш то дрáньте, лиш місци займа́є у ша́фі*). Зафіксовано лексичні одиниці *катра́н*, мн. *катра́ні*, вар. *катра́не* на позначення 'одягу в загальному значенні' (*Донька́ купіла ікі́с катра́н. Я би таке́ ніко́ли собі́ ни позво́лила, а вна ка́жси, шо то мо́дно*) та *ла́хи*, що вживається тільки у множині (*Тво́ї ла́хи по ціло́му дива́ні, по крісла́х пороскі́дувані. Мо́жси зроби́ш тро́хі поре́док?*). Номен *ла́хи* також вживається у значенні 'старий одяг' (*Ни вбирáй у́же ці ла́хи. Ма́йш кілька́ ново́го убрáня, а но́сиш одно́ і то са́ме*). 'Святковий одяг' позначається словосполученням *світо́шни убрáне* (*Ти чо́го убрáў світо́шни убрáне на будёвний де́нь?*). Протилежне значення, 'буденний (не святковий) одяг', виражається словосполученням *будёвни убрáне* (*На горо́д тобі́ ста́ни будёвного убрáня. То нічо́, шо ти з мі́ста*).

До лексико-семантичної групи 'назви верхнього одягу' входять номінації на позначення з хутра та з теплої тканини. З часом все більше у верхньому одязі говірок спостерігаємо перехід традиційного вбрання на одяг загальноєвропейського типу. Чимало назв у досліджуваних лексико-семантичній групі набули статусу архаїзмів: *фу́тро* з подвійним наголошуванням 'чоловічий чи жіночий верхній зимовий одяг у загальному значенні' (*Подиві́си до фу́тра, би мі́ль ни з'ї́ла*), *кужу́х* 'верхній зимовий чоловічий і жіночий одяг' переважно з овечої шкіри (*Віви́рни кужу́х навіво́рять і покла́ді на сонци со́хнути*), *жупа́н* 'жіночий або чоловічий верхній одяг, пошитий з овечого хутра (жіночий часто з вишивкою)' (*Та́кі дівка́ фа́йно вігліда́й у жупа́ні!*). Святкові *жупа́ни* і *кужу́хи* оздоблювали ручною вишивкою. Чоловічий робочий верхній одяг називають *куфа́йка* 'фуфайка' (*Куфа́йлу́ типе́р ніде́ ни ку́пиш*). Цей вид одягу повністю зник із пошиття, залишилися тільки поодинокі зразки. 'Верхній жіночий одяг широкого крою' передано назвою *макі́нтош* (*Цей макі́нтош ни тво́го ро́зміру. Ти че́сто уто́піласи в нім*). Молоде покоління вживає назву пуховик зі значенням 'зимова куртка чи плащ, набиті пухом' та *шуба́* (*На зи́му ми ни буди́мо купува́ти нічо́. Шуба́ і ку́ртка у те́би є, пухові́к то́го ро́ку купі́ли*).

Відбулися значні зміни й у лексико-семантичній групі 'назви плечового одягу'. В основному це були чоловічі й жіночі сорочки, жакети домашнього виготовлення, які наразі втрачені і зали-

шилися у незначній кількості як реліквії: *дра́нка* 'стара порвана сорочка' (*Вікі́нь у́же цу дра́нку на катра́ні*), *кафта́н* 'піджак' (*Ві́тко ти до́бри змерз, шо накі́гнуў кафта́н*). Більш сучасні назви *вішита сорочка* вживається на позначення 'вишитої сорочки нитками, бісером, мережею і т. ін.' (*Я так лю́блю носі́ти ві́шиті сорочкі́, шо ма́ю аш ші́сть*), *кіпта́рь* 'кептар'. Такий вид одягу мешканці досліджуваних говірок носять у будні та святкові дні, залежно від крою, пошиття та оздоблення (*Як я умру́, то убирі́т мине́ у ві́шитий кіпта́рь*). 'Жіноче плаття' місцеві жителі називають номінаціями *сукё́нка* (*На ні́ була́ шовко́ва сукё́нка*) і *ката́нка* (*Шос си вбра́ла у таку́ тарка́ту ката́нку?*). 'Светр' стецівчани іменують лексемою *шві́дир* (*Купі́в міні́ шві́дир на два ро́зміри бі́ришій*). Літній варіант одягу представлений номенами *блё́зка*, фон. вар. *блё́ска* зі значеннями 'блузка, кофточка' (*Бирі́ блё́ску чо́рного ко́льору, то́бі ду́жси пасу́ї*) і 'чоловіча куртка, піджак, гімнастерка' (*Накі́нь блё́зку на плече́, шос похоло́дало*) та *блё́за* 'легка жіноча кофта' (*Як то́бі ду́шно, то ски́нь блё́зу, бирі́ лё́жиш*).

Кожна деталь, вид крою, оздоблення, багатство вишивки – все це мало своє найменування. Репертуар цієї групи поповнюється назвами на позначення більш сучасних різновидів чоловічого та жіночого вбрання.

Деякі зміни спостерігаємо і в лексико-семантичній групі 'назви поясного одягу', куди входять найменування на позначення штанів, спідниць, запасок тощо. Відзначимо тут наявність архаїчних лексем, які трапляються у мовленні старшого покоління: *га́чі* в значенні 'сукняні штани' (*Ста́рі піді́ ходо́є як лі́то, так зима́ у тих га́чах*) і більш сучасний крій 'вузькі, обтягуючі штани' (*Накі́гнуў ці га́чі і вігліда́йш, як на ба́леті, всьо обкі́гнуло*), *ватова́ні* *сподні́* 'зимові теплі підштаники' (*Ста́рі ватова́ні сподні́ пости́лила псо́ви у бу́ду, би йму́ у зими́́ було́ типло́*), *поркі́ніці* 'різновид поясного вбрання, тонкі полотняні підштаники', які вже ніхто зараз не носить (*Ой, як то́ фа́йно бі́лі поркі́ніці. Ли́ш ни під чо́рні сподні́*). Зі значенням 'штани в загальному значенні' вживаються лексеми *сподні́* (*Сподні́́ якра́с мо́го ро́зміру, бу́ду бра́ти*) і *шві́ньки*, фон. вар. *шві́нькі* (*Малі́й сі́ў у коро́нку і всі́ заче́ли смія́тиси. А він до́бри зроби́ў, а́би ни замасти́ти шві́ньки*). Фонетичних змін зазнала назва *райту́зи* 'рейтузи' (*Ни гра́й ті́вки, На́талко, убирáй райту́зи, би с ни приме́рзла*) і *калго́ти* 'дитячі або жіночі панчохи, вив'язані разом із штанцями; колготки' (*Я ка́жсу сво́ї ті́вці убирáти те́плі калго́ти у зими́, а вна ни хо́че*). Побутує у мовленні загальна назва *капро́ни* зі значенням 'тонкі жіночі колготки' (*Пі́шла́м до*

склепу. Усёб купіла, а шо найголовніще, то забула. Капрони такі ни купіла.).

Відроджується національний одяг, а разом з ним і назви *рікля* зі значенням 'спідниця у квіти, в якій дружки і наречена ходять просити на весілля' (*Покупуймо одинакові чірвоні ріклі друшкам, а молодій трόхи май крácю, їншого кольору.*), *окрáйка* чоловіча і жіноча на позначення 'домотканого поясу з кольорової шерсті' (*Жінóча окрáйка відрізнéиси від чоловічо́ї.*). 'Спідницю у дрібні складки' називають *плісірівка* (*Куму ви, мамо, подарувáли мо́ю чо́рну плісірівку? Я ця моглá би убирáти.*) або *графірівка* (*До Вилікодня ма́ма купіла всім по графірóвці, лиш рі́зні.*). Зафіксовано лексему *спідні́ця* для загальної назви 'спідниця' (*Та́то ни позволéли ўбирáти корóтку спідні́цу до клубу.*). Номен *ланту́х* зафіксовано у двох значеннях: 1. 'жіночий фартух' (*Гай-гай, скіда́й той ланту́х і ході до нас, посидимó разом*) та 2. 'завеликий одяг' (*Ни купу́й цей ланту́х, він тобі ни пасу́ї.*).

Висновок. Збір і накопичення діалектного матеріалу, підготовка праць регіонального харак-

теру дали змогу об'єктивніше й повніше представити мовно-територіальні одиниці українського діалектного континууму. Для дослідження обиралися насамперед лексика тих сфер, які найбільш актуальні для мешканців говірок сіл Стечева і Стецівка.

Отже, лексико-семантичні групи 'загальні назви одягу', 'назви плечового одягу', 'назви верхнього одягу', 'назви поясного одягу' в досліджених говірках представлені чималою кількістю лексичних одиниць цікавих з позиції семантики та використання. Фрагмент проаналізованих назв жіночого та чоловічого одягу диференційований за складом, кроєм, пошиттям та носінням в залежності від пори року, відзначаються різним семантичним вираженням, фонетичним варіюванням.

Таким чином, з розвитком суспільства змінюється мода. Якщо раніше одяг виготовляли переважно з домотканого полотна, то зараз є широкий вибір тканин як натуральних, так і штучних. Змінюються фасони одягу. Все це зумовлює виникнення нових назв на позначення одягу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анісімова Л. Г. Назви верхнього одягу в поліських, волинських та подільських говірках. *Дослідження з української діалектології*. К., 1991. С. 126–137.
2. Березовська Г. Г. Структурна організація та географія назв одягу і прикрас у Східноподільських говірках: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. Київ. 2011. 20 с.
3. Бичко З. Діалектна лексика Опілля [Текст]. Львів : Фенікс, 1997. 137 с.
4. Гавадзин О. Назви одягу, взуття, головних уборів, прикрас Покуття: структура, семантика, ареалогія: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника". Івано-Франківськ, 2014. 369 с.
5. Гримашевич Г. Номінація одягу та взуття в середньополіському діалекті: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / НАН України, Ін-т укр. мови. К., 2003. 532 арк.: іл. арк. 250–268.
6. Гримашевич Г. І. Словник назв одягу та взуття середньополіських та суміжних говірок. Північноукраїнський діалектологічний центр, Житомирський держ. педагогічний ун-т ім. Івана Франка. Житомир, 2002. 184 с.
7. Гуцульські говірки: Короткий словник [відп. ред. Я. Закревська]. Львів, 1997. 233 с.
8. Історія міст і сіл Української РСР: в 26 т. Івано-Франківська область / Ред. кол. тома: Чернов О. О. (гол. редкол.) та ін. АН УРСР. Інститут історії. К. : Голов. ред. УРЕ АН УРСР, 1971. 640 с.
9. Костишина М. В. Український народний костюм Північної Буковини: традиції і сучасність. Чернівці: Рута, 1996. 191 с.
10. Никончук М. В. Назви одягу і взуття правобережного Полісся. Житомир, 1998. 230 с.
11. Новіцька О. І. Номінація жіночого поясного одягу в говірках Підгаєччини. *Науковий вісник Криворізького національного університету*. 2013. Вип. 9. С. 319–328.
12. Новіцька О. І. Побутова лексика Підгаєччини: семантика, способи номінації, ареал: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01: ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника". Івано-Франківськ, 2014. 20 с.
13. Піцура Т. Запозичення як джерело збагачення побутової лексики українських говорів Карпат [Текст]. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2012. Вип. 17. С. 45–50.
14. Пономар Л. Г. Назви одягу Західного Полісся. К., 1997. 182 с.
15. Пономар Л. Народний одяг Слобожанщини на загальноукраїнському тлі. Матеріали до української ентології. *Національна академія наук України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені МТ Рильського*. 2016. Вип. 15. С. 35–40.
16. Словник буковинських говірок [за заг. ред. Н. В. Гуйванюк]. Чернівці: Рута, 2005. 688 с.

REFERENCES

1. Anisimova L. H. Nazvy verkhnoho odiahu v poliskykh, volynskykh ta podilskykh hovirkakh [Names of outerwear in Polissya, Volyn and Podil dialects]. *Doslidzhennia z ukrainskoi dialektolohii*. K., 1991. S. 126–137. [in Ukrainian].
2. Berezovska H. H. Strukturna orhanizatsiia ta heohrafiia nazv odiahu i prykras u Skhidnopodilskykh hovirkakh [Structural organization and geography names of clothes and jewelry in the East Podolia dialects]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk: 10.02.01. Kyiv. 2011. 20 s. [in Ukrainian].

3. Bychko Z. Dialektna leksyka Opillia [Tekst] [Opil's dialect vocabulary]. Lviv : Feniks, 1997. 137 s. [in Ukrainian].
4. Havadzyn O. Nazvy odiahu, vztuttia, holovnykh uboriv, prykras Pokuttia: struktura, semantyka, arealohiia [Names of clothes, shoes, hats, jewelry Pokuttia: structure, semantics, areology]: dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01 / DVNZ "Prykarp. nats. un-t im. Vasylia Stefanyka". Ivano-Frankivsk, 2014. 369 s. [in Ukrainian].
5. Hrymashevych H. Nominatsiia odiahu ta vztuttia v serednopoliskomu dialekti [Nomination of clothes and shoes in the Middle Polish dialect]: dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01 / NAN Ukrainy, In-t ukr. movy. K., 2003. 532 ark.: il. ark. 250–268.
6. Hrymashevych H. I. Slovnyk nazv odiahu ta vztuttia serednopoliskyykh ta sumizhnykh hovirok [Dictionary of clothing and footwear names of Middle Polish and related dialects]. Pivnichnoukrainskyi dialektolohichnyi tsentr, Zhytomirskyi derzh. pedahohichnyi un-t im. Ivana Franka. Zhytomir, 2002. 184 s. [in Ukrainian].
7. Hutsulski hovirky: Korotkyi slovnyk [Hutsul dialects: A short dictionary]. [vidp. red. Ya. Zakrevska]. Lviv, 1997. 233 s. [in Ukrainian].
8. Istoriia mist i sil Ukrainskoi RSR: v 26 t. Ivano-Frankivska oblast oblast [History of towns and villages of the Ukrainian SSR: in 26 volumes Ivano-Frankivsk region]. Red. kol. toma: Chernov O. O. (hol. redkol.) ta in. AN URSR. Instytut istorii. K. : Holov. red. URE AN URSR, 1971. 640 s. [in Ukrainian].
9. Kostyshyna M. V. Ukrainskyi narodnyi kostium Pivnichnoi Bukovyny: tradytsii i suchasnist [Ukrainian folk costume of Northern Bukovina: traditions and modernity]. Chernivtsi: Ruta, 1996. 191 s. [in Ukrainian].
10. Nykonchuk M. V. Nazvy odiahu i vztuttia pravoberezhnoho Polissia [Names of clothes and shoes of the right-bank Polissya]. Zhytomir, 1998. 230 s. [in Ukrainian].
11. Novitska O. I. Nominatsiia zhinochoho poiasnoho odiahu v hovirkakh Pidhaiechchyny [Nomination of women's belt clothing in the dialects of Pidhaiechchyna]. Naukovyi visnyk Kryvorizkoho natsionalnoho universytetu. 2013. Vyp. 9. S. 319–328. [in Ukrainian].
12. Novitska O. I. Pobutova leksyka Pidhaiechchyny: semantyka, sposoby nominatsii, areal [Household vocabulary of Pidhaiechchyna: semantics, methods of nomination, area]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk: 10.02.01: DVNZ "Prykarp. nats. un-t im. Vasylia Stefanyka". Ivano-Frankivsk, 2014. 20 s. [in Ukrainian].
13. Pitsura T. Zapozychennia yak dzherelo zbahachennia pobutovoi leksyky ukrainskykh hovoriv Karpat [Tekst] [Borrowing as a source of enrichment of household vocabulary of Ukrainian dialects of the Carpathians]. Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva. 2012. Vyp. 17. S. 45–50. [in Ukrainian].
14. Ponomar L. H. Nazvy odiahu Zakhidnoho Polissia [Names of clothes of Western Polissya]. K., 1997. 182 s. [in Ukrainian].
15. Ponomar L. Narodnyi odiah Slobozhanshchyny na zahalnoukrainskomu tli. Materialy do ukrainskoi entolohii [Folk clothes of Slobozhanshchyna on the all-Ukrainian background. Materials on Ukrainian entology]. Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut mystetstvoznavstva, folklorystyky ta etnolohii imeni MT Rylskoho. 2016. Vyp. 15. S. 35–40. [in Ukrainian].
16. Slovnyk bukovynskykh hovirok [Dictionary of Bukovinian dialects]. [za zah. red. N. V. Huivaniuk]. Chernivtsi: Ruta, 2005. 688 s. [in Ukrainian].